

10. Urbański W. (1867). *Fizyka umiejętna ze stanowiska najnowszych poglądów i odkryć metodycznie wyłożona*. Warszawa: Nakład i Druk S. Orgelbranda. T. II.
11. Steblii F. I. (2004). *Holukhovskiyi Ahenor*. Entsyklopediia istorii Ukrainy. T. 2: G—D. Kyiv: Naukova dumka. [Online]. Available at: <http://resource.history.org.ua>. [Accessed 3.11.2023].
12. *Pamiatnyk Ahenoru Holukhovskomu. Miskyi media arkhiv*. (2023). [Online]. Available at: <https://uma.lvivcenter.org/uk/photos/983>. [Accessed 3.11.2023].
13. *Lviv, yakoho ne povernuty. Pamiatnyk Ahenoru Holukhovskomu*. (2023). [Online]. Available at: <https://photo-lviv.in.ua>. [Accessed 3.11.2023].
14. Kucherenko A. A. (2015). Ukrainske pytannia v diialnosti Ahenora Holukhovskoho. *Istorychnyi arkhiv*, 14, pp. 80—85.
15. Shumska V. (2011). Rozvytok pochatkovoї i serednoi osvity na Ternopilshchyni u 1772—1914 rr. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Istorii / za zah. red. prof. I. S. Zuliaka. Ternopil: Vyd-vo TNPU im. V. Hnatiuka*, 2, pp. 201—206.
16. *Naukova biblioteka Lvivskoho universytetu im. I. Franka*. (2023). [Online]. Available at: <https://md-ukraine.com/ua/object/detail/9488>. [Accessed 3.11.2023].
17. Petruk O. (2017). Try oseredky astronomii v dovoiennomu Lvovi. *Lektsiia prochytana u Naukovii bibliotetsi Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka na Mizhdystyplinarnomu naukovomu seminari "Modus Legendi" 22 chervnia 2017 r.* [Online]. Available at: <https://zbruc.eu/node/73386>. [Accessed 21.11.2023].
18. *Leopolis Scientifica. Nauka u Lvovi do seredyny XX stolittia. Chastyna II. Tochni nauky: zbirnyk naukovykh prats / za zah. red. O. Petruka*. (2020). Lviv: Artos.
19. Prytula Ya. H. (2015). *Mekhanika u Lvivskomu universyteti. Mekhaniko-matematychnyi fakultet. Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka*. [Online]. Available at: <http://www.mmf.lnu.edu.ua/istoriia/istoriia-fakultetu/1074>. [Accessed 3.11.2023].
20. *Fizychnyi fakultet Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka*. (2023). [Online]. Available at https://uk.wikipedia.org/wiki/Фізичний_факультет_Львівського_національного_університету_імені_Івана_Франка. [Accessed 3.11.2023].
21. Duda I. M. (2010). *Ternopil. 1540—1944. Istoryko-kraieznavcha khronika. Chastyna I*. Ternopil: Navchalna knyha — Bohdan.
22. Matviishyn Ya. O. (1969). *Istorii matematyky na Ukraini vid naidavnishykh chasiv do XVIII st.* PhD. Instytut matematyky Akademii nauk Ukrainskoi RSR. Kyiv.
23. Shevchenko T. (2005). *Yezuitske shkilnytstvo na ukraïnskykh zemliakh ostannoї chverty XVI — seredyny XVII st.* Lviv: Svichado.
24. Mandryk M. (1998). *Stryishchyna: shliakh do voli*. Stryi: Prosvita ; Shchedryk.
25. Krupnytskyi B. (1954). M. Hrushevskiy i yoho istorychna pratsia. *Hrushevskiy M. Istorii Ukrainy-Rusy. T. I. Do pochatku XI vika*. Nyu-York: Knyhospilka, pp. 1—30.

Надійшла до редакції 8 листопада 2023 року

СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 811.161.2'06:81'373.45]:001.891](045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2024.12(329).40-45

Олена Денисевич,
кандидатка філологічних наук, доцентка,
email: o.denysevyeh@gmail.com
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5419-5953>

Функціонування запозичених слів у ментальному лексиконі українців (на прикладі слова-стимулу "донат")

У статті проаналізовано асоціативне значення слова-стимулу "донат" у ментальному лексиконі носіїв української мови; порушено проблему специфіки засвоєння запозичених слів в українській мові.

Розглянуто роль медіа у впровадженні нової лексичної одиниці в масовий обіг та аспекти актуалізації вживання слова через вплив соціальних і політичних подій.

Висвітлено питання функціонування нових лексичних одиниць та їх місця в ментальному лексиконі носіїв мови.

Досліджено відтінки асоціативних значень слів-стимулів "донат" і "допомога". Висновки дослідження підтверджують, що результати асоціативного експерименту можуть надати не лише лінгвістичну, а й психологічну та соціальну інформацію.

Ключові слова: асоціативне значення; семантичний зв'язок; ментальний лексикон; концептуальна система; мова медіа; слова-стимули "донат" і "допомога"

© Денисевич О., 2023

Постановка проблеми. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну спричинило численні зміни у всіх сферах життя суспільства. З огляду на це активізувалося використання слова "донат" на позначення процесу швидкого збору коштів на потреби військових, що становить предмет пропонованого дослідження.

Лексема набула поширення в публікаціях українських медіа у 2020 р., а від 2022-го увійшла до активного слововжитку, насамперед в інтернет-просторі [5; 9]. Водночас відомий мовознавець Ю. Шевчук піддав критиці особливості вживання цього терміна в неправильній транслітерації, адже лексема "донат" відповідає англійському слову *doughnut* або у простішому варіанті усталеного написання — *donut*. А от слово "жертвувати" англійською — *to donate* (донейт), пожертва — *donation* (донейшн). Всупереч цим лексичним нормам українська мова засвоїла слово "донат", а не "донець". Причину цього явища науковець вбачає в запозиченні англіцизмів українською через російську [8], хоча й фіксуємо спроби використання лексеми "донець" [7].

Отже, вважаємо актуальним дослідження динаміки та особливостей використання певних лексем, що залежать від впливу зовнішніх подій на життя українського суспільства.

Аналіз джерел і публікацій. Українські мовознавці активно досліджують процес адаптації англіцизмів на різних рівнях мови: фонетичному, морфемному, граматичному та лексико-семантичному (Л. Прийма [4], Г. Гудима, Ю. Молоткіна, Т. Шинкар та інші). Проблематиці добору українських відповідників до англійських запозичень, а також їх засвоєнню в ментальному лексиконі присвячено праці Н. Михайличенко. Я. Битківська зосередила увагу на аспектах засвоєння та розвитку семантики англіцизмів в українській мові. Іншомовні запозичення в мові медіа є предметом дослідження Л. Архипенко, Є. Карпіловської, Н. Клименко, Д. Мазурик, Н. Попової, Л. Струганець, О. Стишова та інших.

Ментальний лексикон вивчають з позиції різних наук і завдань дослідження — від когнітивної психології до лінгвістики. З розвитком психолінгвістики у 1950—1960-х рр. питання ментального лексикону розглядали Ч. Осгуд та Дж. Діз. Суттєвий внесок у розвиток теорії ментального лексикону зробили Д. Керол, В. Левелт, Ч. Філлмор, Б. Аткин, Л. Засекіна та С. Засекін.

Мета статті — дослідити специфіку функціонування запозичених слів в українській мові та аспекти їх засвоєння в ментальному лексиконі

носіїв української мови на прикладі формування асоціативного значення слів-стимулів "донат" і "допомога".

Виклад основного матеріалу дослідження. Від початку війни в українському інформаційному полі набуло поширення запозичене слово "донат" (від англ. лексеми *donate*, що пов'язана з іменником *donation* — дар, пожертва й походить від лат. *dōnāre* — давати [6]), яке має значення "добровільна пожертва на підтримку чогось або когось (переважно в мережі)". Таку дефініцію наведено у "Словнику відповідників до іншомовних термінів", в якому також зауважено: "Значення та походження англ. *donate* якнайкраще передає слово *данок*, наявне у "Словарі української мови" Бориса Грінченка (СГ, I, 357). Натомість у слововжитку помітно переважає словосполука *доброчинний (благодійний) внесок*" [6].

На цьому порталі українського словотвору можна оцінити та вподобати питомий відповідник до будь-якого запозиченого слова або запропонувати власний варіант. Наприклад, найбільшу кількість уподобань має слово "данок" — 46 (станом на 11.12.2023). Наступні позиції посідають лексеми "внесок" — 29; "дарунок" — 14; "пожертва" — 14; "даток" — 11; "дар" — 9; "віддяка" — 9, "дара" — 8; "приносини" — 7; "щедрість" — 5. Така опція дає змогу розширити межі слововжитку, адже заохочує ширшу аудиторію до створення відповідників до іншомовних слів.

Розглянемо докладніше, яке місце посідає нове для українців слово іншомовного походження "донат" у слововжитку та чи засвоєно його значення в нашому ментальному лексиконі.

Термін "ментальний лексикон" вперше використано 1966 р. у статті Р. Олфілда *"Things, Words and the Brain"* на позначення слів, які зберігаються у довготривалій пам'яті людини [12].

Поняття ментального лексикону намагалися сформулювати й автори книги *"The Mental Lexicon: Core Perspectives"* [10]: це когнітивна система, що констатує здатність до свідомої та несвідомої лексичної активності.

Українські психолінгвісти С. Засекін та Л. Засекіна визначають ментальний лексикон як систему знань індивіда про слова та еквівалентні ним одиниці, що виконує складні функції не лише із зазначеними мовними одиницями, а й також зі структурами позалінгвального знання, що лежать в їхній основі [3, с. 58]. На думку науковців, "у ментальному лексиконі зберігаються не всі значення, які можуть забезпечити становлення психологічної структури значення слова". Решта необхідних значень наявна в *кон-*

цептуальній системі [3, с. 62], котра охоплює не лише вербальні, а й невербальні знання про світ. На противагу ментальному лексикону концептуальну систему потрактовують як сукупність концептів чи ментальних репрезентацій різного типу [3, с. 58].

Лексикон не можна розглядати як систему, організовану за чіткими логічними правилами чи підпорядковану принципу когнітивної економії, оскільки засади організації його різних сфер різноманітні. У сучасній психолінгвістиці ментальний лексикон також розуміють як асоціативно-вербальну мережу [1, с. 247].

Основу структури лексикону людини задає *асоціативно-вербальна мережа*, котра слугує засобом репрезентації мовної свідомості й доступу до єдиного інформаційного тезауруса — повного обсягу енциклопедичних і мовних знань, що зберігаються пам'яттю й супроводжуються емоційними враженнями та системою норм і оцінок, які накладаються на знання. Такий підхід дає змогу розглядати індивідуальний лексикон особистості як динамічне ментальне утворення зі специфічною організацією одиниць [1, с. 249].

Розглянемо безпосередньо *асоціативне значення*. Значення, що виявляється під час психолінгвістичних експериментів, завжди об'ємніше й глибше, ніж зафіксоване у словниках [1, с. 245]. Асоціативне значення може прямо чи опосередковано віддзеркалювати культурну концепцію певної мовної спільноти, зокрема її спосіб мислення, культурні особливості тощо. Аналізуючи асоціативне значення слів, можемо зробити висновок щодо прямого впливу соціальної культури на семантику [11].

Результати дослідження. В асоціативному експерименті увагу зосереджено на семантичному наповненні розуміння слова-стимулу.

Опитування дало змогу сформувати перелік слів, які домінували в інформаційному просторі від жовтня 2023 р., і скласти список слів-стимулів для подальшого дослідження. У пропонованій розвідці розглядатимемо слова "донат" і "допомога" та способи їх функціонування в ментальному лексиконі мовців.

Слово "донат" увійшло в ментальний лексикон українців та є зрозумілим для переважної частини носіїв української мови, про що свідчать результати проведеного авторкою експерименту. Зокрема, було опитано 222 респонденти: 56% — особи віком від 18 до 34 років; 31% — від 35 до 50 років; 13% — старші за 50 років. Поміж них жінки становили 74%, чоловіки — 26%. Методом дослідження було обрано вільний асоціативний

експеримент, в якому опитаний мав назвати перше слово, що спадає на думку після прочитання слова-стимулу. Цей метод надає можливість зібрати цікавий та корисний матеріал для подальших досліджень у багатьох галузях знань: психота етнолінгвістиці, психології, соціології, антропології тощо.

Дослідження виявило, що серед 222 респондентів найчастішою реакцією на слово-стимул "донат" є *допомога* — 46 разів. Це слово також наявно у списку слів-стимулів, однак не має жодного голосу. В асоціативному полі є реакції *внески* — 1; *пожертва* — 3, які також знаходимо серед українських заміників слова "донат".

В асоціативному полі слова-стимулу є певні семантичні групи, сформовані реакціями. Виокремимо доволі численну групу, що має реакції з компонентом *перемога*: *перемога* — 3; *до перемоги, на крок ближче до перемоги; наша перемога; допомога на перемогу; те, що допомагає у перемозі; гроші на перемогу; внесок у перемогу; ми переможемо, бо ми розумні і сильні*. Частина реакцій віддзеркалює допомогу військовим: *ЗСУ* — 9; *допомога захисникам, армії; надсилає та надсилає ЗСУ; тільки для ЗСУ; допомога ЗСУ на дрони; байрактар* — 2; *Україна*.

Реакції, які мають зі словом-стимулом парадигматичний зв'язок на основі спільності: *допомога* — 46; *пожертва* — 3; *подарунок* — 2; *підтримка* — 9; *благодійність* — 4; *потреба, поміч, вчинок, внески*. Ці реакції можуть слугувати заміниками слова-стимулу.

В асоціативному полі наявні реакції респондентів, переконаних, що донат — це насамперед *гроші* — 13; *кошти* — 3; *користь, гроші на ЗСУ* — 3; *гривня, кожна гривня має значення* — 6. Кілька реакцій стосуються здійснення фінансових операцій: *Приват24, картка* — 2; *біткойн*.

Реакції, в яких є діяльнісний компонент: *поповнення, перевірка, скинути, відправляємо людям на допомогу*. До цієї групи також віднесемо реакції, виражені такими лексемами: *необхідність* — 4; *потрібно* — 4; *необхідно, треба* — 2; *завжди, обов'язково, звичайно* та емотикон +.

Реакції, які пов'язані з особами: *Притула* — 9; *волонтери, волонтер, люди*, а також з організацією: *ЮНІСЕФ*.

Кілька реакцій описують слово-стимул "донат" як *щоденний, добровільний, обов'язковий*.

Лише дві реакції стосуються первинного значення слова: *пончик* — 2 і *смачний перекус*. Один раз зафіксовано відсутність відповіді та реакції — *не знаю, незрозуміле слово*.

Багато реакцій містять **конотативний компонент** із позитивним забарвленням: *добре* — 2; *надія* — 3; *супер, круто, добро, золото, сила, милосердя, доброта, дякую, небайдужість, всі молодці, пишаюся, з радістю*.

Усвідомлення важливості здійснення донатів уособлюють такі реакції: *обов'язок* — 2; *обов'язок кожного, порятунок, добра справа, щира допомога, найлегша допомога, маленький посильний внесок; єдиний вихід; плата за те, що не на фронті; інший фронт*.

Емоційне формулювання мети донату: *один зі способів допомогти знищити ворога; нищить ворога*.

Негативне ставлення до слова-стимулу "донат": *бідність, погано, халява, крисуки та коришуни*.

Слово-стимул "донат" має асоціативне значення *допомога*, бо саме ця реакція, як зазначалося, є найчастотнішою в асоціативному полі. Зафіксовано й інші реакції зі словом "допомога": *грошова допомога, допомога в грошовому еквіваленті; найлегша допомога; допомога на перемогу; допомога захисникам; фінансова допомога; відправляємо людям на допомогу; те, що допомагає у перемозі; щира допомога; допомогти та отримати допомогу; грошова допомога ЗСУ; допомога ЗСУ; фінансова допомога людей*.

Вважаємо за доцільне розглянути слово-стимул "допомога" у порівнянні зі словом-стимулом "донат". Якщо лексема "донат" увійшла в українську мову нещодавно завдяки технологіям здійснення онлайн-платежів, то слово "допомога" має давнє походження: "...праслов'янське *romogti, romagati «допомогти», давніше «потягти, підтягти (важкі речі)», похідне від *mogti в давнішому значенні «тягти»" [2]. Цікава семантика цієї лексично одиниці, що походить від слова "тягти" (важкі речі), тобто допомагати робити те, що важко.

Для слова-стимулу "допомога" найчастотнішою реакцією є *швидко* — 18.

Реакції асоціативного поля слова-стимулу "допомога" об'єднуються подібними семантичними зв'язками: реакції-синоніми до слова-стимулу, емоційні реакції, реакції-оцінки, реакції, що визначають особу, яка здійснює допомогу, найменування того, що може бути допомогою.

Реакції-синоніми до слова-стимулу "допомога": *підтримка* — 14; *волонтерство* — 5; *порятунок* — 2; *потреба, вимога, відповідальність, благодійність*. Респонденти також прирівнювали "допомогу" до *безпеки*. Реакції-синоніми з емоційним і метафоричним компонентами: *добро* — 13; *дружба* — 2; *серце* — 2; *рука* — 2; *світло* — 2; *зброя* — 2; *сила*.

Група реакцій, які створюють зі словом-стимулом зв'язок, що відповідає на запитання: **Хто** здійснює допомогу: *волонтер* — 6; *волонтери* — 2; *друзі* — 4; *друг* — 4; *ЗСУ* — 4; *Хрест* — 3; *Червоний Хрест, лікарі* — 2; *людина, люди* — 2; *психолог, медики, Борис Джонсон, союзники, близькі, тато, рятувальники, фонди, медицина, рідні*; **Від кого**: *лікарня, Польща* — 2; *від США, від держави, від людей*; **Кому** надається допомога: *людям* — 4; *хворим* — 2; *дітям, людині, усім, близьким, пораним, тим, хто потребує, потерпілим, нужденним, військовим, Україні*; **Що** може бути допомогою: *співчуття* — 2; *взаєморозуміння, захист, лікування, усмішка, автомобіль, життя, віра*.

Дія: *надавати*.

Швидкість: *терміново, швидко, завжди, поруч, разом*.

Яка: *швидко* — 18; *медична* — 8; *перша* — 3; *гуманітарна* — 2; *потрібна* — 2; *моральна, психологічна, невідкладна, безкорисна, непотрібна, важлива, волонтерська, потрібна для ЗСУ, соціальна*.

Емоції, які викликає слово-стимул "допомога": *радість* — 5; *вдячність* — 5; *турбота* — 4; *щирість* — 3; *людяність* — 3; *доброта* — 3; *подяка* — 3; *любов, щедрість, жалість, надія на людство, страждання, страх, полегшення, самозадоволення, не бути байдужим*.

З двох проаналізованих полів бачимо, що слово "донат" більше, ніж "допомога" пов'язане з підтримкою армії, у ньому сильніше виражений конотативний фрагмент асоціативного значення. Асоціативне поле слова-стимулу "допомога" респонденти сприймали у ширшому значенні — як допомогу і військовим, і цивільним.

Цікавим є той факт, що респонденти часто використовували для відповіді більше ніж одне слово, хоча в інструкції до експерименту зазначалося: "Запишіть перше слово, яке Вам спадає на думку після прочитання слова-стимулу". Оскільки у вільному асоціативному експерименті дослідження зазвичай проводяться в групах, а в нашому випадку за допомогою онлайн-опитування, неможливо візуально простежити реакцію респондента чи з'ясувати, чому вона саме така. Тенденція відповідати реченням може бути спричинена, на нашу думку, кількома чинниками: 1) складністю теми; 2) бажанням висловитися. Окрім того, слово-стимул може торкатися актуальних і водночас болючих тем та емоцій, спричинених війною, тому, цілком ймовірно, респондент міг забути, що має відповісти одним словом.

В асоціативному полі слова "допомога" зафіксовано лише одну реакцію *донат*, тоді як в асоціативному полі слова-стимулу "донат" реакцію *допомога* висловлено 46 разів.

Донат — це виключно фінансова допомога, яку здійснюють добровільно, тому слухними є пропозиції словників українського словотвору замінити цю лексему на слова "данок", "внесок".

Висновки. Вільний асоціативний експеримент, під час якого респондентові потрібно швидко надати реакцію на слово-стимул, може стати своєрідним "лакмусовим папірцем" для перевірки засвоєння певного слова чи його замінника в ментальному лексиконі. Асоціативне поле допомагає виявляти лексеми, які мовці пов'язують зі словом-стимулом, а також з'ясувати, чи знаходять відгук запропоновані мовознавцями українські відповідники в носіїв мови. Водночас наголосимо, що в такому експерименті маємо справу з вільним асоціюванням, тому реакція може утворювати зі словом-стимулом різноманітні семантичні зв'язки.

Проведене дослідження виявило, що слово-стимул "донат" має центральне асоціативне значення, яке формує лексема "допомога" (здебільшого грошова, але для досягнення високої мети) — 46 повторень в асоціативному полі. Водночас слово "допомога" має широке асоціативне значення — найбільш повторюваною реакцією є *швидка*. Результати опитування демонструють, як формується асоціативне значення слова з огляду на політичні події та, навпаки, як події зовнішнього світу впливають на внутрішню форму слова.

Асоціативні поля слів-стимулів "донат" і "допомога" надають не лише лінгвістичні відомості: як формується асоціативне значення, якою частиною мови втілено реакції, синтаксичне оформлення реакцій, семантичний зв'язок між стимулом та реакцією тощо, а ретранслюють важливу психологічну та соціальну інформацію: настрій населення, позитивну налаштованість на перемогу, готовність боротися, боронити свою землю усіма силами та на всіх фронтах, жертвувати життям задля перемоги.

Список бібліографічних посилань

1. Гапченко О. А. Індивідуальний лексикон особистості як особливе ментальне утворення. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. Вип. 46 (1). С. 239—249. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Mikks_2013_46\(1\)_30](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILE=&2_S21STR=Mikks_2013_46(1)_30).
2. Українські словники. *Горох*. URL: <https://goroh.pp.ua>.
3. Засекіна Л. В., Засекін С. В. Вступ до психолінгвістики : навч. посіб. Острог : Вид-во ун-ту "Острозька академія", 2002. 168 с.
4. Прийма Л. Граматичне освоєння англіцизмів у сучасній українській мові. *Лінгвістичні студії*. 2020. Вип. 40 (2). С. 71—80.
5. Перекладаємо слово донат (гроші). *Словотвір*. URL: <https://slovotvir.org.ua/words/donat-hroshi>.
6. Запозичення. *Світ*. *Словник відповідників до іношомовних термінів*. URL: <https://svit.org.ua/донат>.
7. Соха А. Вдячність і донейти. Як українські читачі можуть підтримати медіа і що з цього отримають? 10.02.2020. *MediaLab*. URL: <https://medialab.online/news/donejty/>.
8. Шевчук Ю. Про донати, пожертви і пончики. 24.11.2021. *Zbruc*. URL: <https://zbruc.eu/node/108927>.
9. Феномен українських донатів, або як українці збирають мільйони у країні, охопленій війною. 11.02.2022. *Visit Ukraine*. URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/1293/fenomen-ukrainskix-donativ-abo-yak-ukrainci-zbirayut-milioni-u-kraini-oxoplenii-viinoyu>.
10. Gonia J., Libben G. (2007). The Mental Lexicon: Core Perspectives : e-book. *Brill*. 2007. URL: <https://brill.com/display/title/23295>.
11. Mao C. (2013). Associative Meaning in Social and Cultural Context. *Proceedings of the 2nd International Conference on Science and Social Research*. doi: 10.2991/ICSSR-13.2013.140.
12. Oldfield R. C. (1966) Things, Words and the Brain. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*. 1996. Volume 18. Issue 4. P. 340—353.

Olena Denysevych,

PhD of Philological Sciences, Associate Professor

Functioning of borrowed words in the mental lexicon of Ukrainians (on the example of the stimulus word "donation")

The article analyzes the associative meaning of the stimulus word "donat" in the mental lexicon of native speakers of the Ukrainian language, raises the problem of the specificity of learning borrowed words in the Ukrainian language.

The role of the media in the introduction of a new lexical unit into mass circulation and aspects of the actualization of the use of the word due to the influence of social and political events are considered.

The question of the functioning of new lexical units and their place in the mental lexicon is highlighted.

Shades of associative meanings of the stimulus words "donate" and "help" were studied. The obtained results confirm that the associative experiment can provide not only linguistic, but also psychological and social information.

Keywords: associative meaning; semantic connection; mental lexicon; conceptual system; mass media language; stimulus words "donate" and "help"

References

1. Hapchenko O. A. (2003). Indyvidualnyi leksykon osobystosti yak osoblyve mentalne utvorennia. *Movni i kontseptualni kartyny svituiu*, 46 (1), pp. 239—249. Available at: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Mikks_2013_46\(1\)_30](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Mikks_2013_46(1)_30)
2. Ukrainski slovnyky. (n. d.). *Horokh*. Available at: <https://goroh.pp.ua>.
3. Zasiakina L. V. & Zasiakin S. V. (2002). Vstup do psikhohlinvistyky : navch. posib. Ostroh: Vyd-vo un-tu "Ostrozka akademiia".
4. Pryima L. (2020). Hramatychno osvoiennia anhlytsyzmiv u suchasni ukrainskii movi. *Linhvistychni studii*, 40 (2), pp. 71—80.
5. Perekladayemo slovo donat (groshi). (n. d.). *Slovotvir*. Available at: <https://slovotvir.org.ua/words/donat-hroshi>.
6. Zapozichennya. (n. d.). *Svit. Slovník vidpovidnikiv do inshomovnih terminiv*. Available at: <https://svit.org.ua/донат>.
7. Sokha A. (2020). Vdiachnist i doneity. Yak ukrainski chytachi mozhut pidtrymaty media i shcho z toho otrymaui? *MediaLab*. Available at: <https://medialab.online/news/donejty/>.
8. Shevchuk Yu. (2021). Pro donaty, pozhertvy i ponchyky. *Zbruc*. Available at: <https://zbruc.eu/node/108927>.
9. Fenomen ukrainskykh donativ. Abo yak ukrainsi zbyrauiut miliony u kraini, okhopenii viinoiu. (2022). *Visit Ukraine*. Available at: <https://visitukraine.today/uk/blog/1293/fenomen-ukrainskix-donativ-abo-yak-ukrainsci-zbirayut-milioni-u-kraini-oxopenii-viinoiu>.
10. Gonia J. & Libben G. (2007). *The Mental Lexicon: Core Perspectives : e-book*. Brill.
11. Mao C. (2013). Associative Meaning in Social and Cultural Context. *Proceedings of the 2nd International Conference on Science and Social Research*. doi:10.2991/ICSSR-13.2013.140.
12. Oldfield R. C. (1966). Things, Words and the Brain. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 18 (4), pp. 340—353.

Надійшла до редакції 21 грудня 2023 року

КОНФЕРЕНЦІЇ. ВИСТАВКИ

УДК 026:61]:005.745](477)"364"(045)

Олена Кірішева,

головна бібліотекарка відділу організаційної
та науково-методичної роботи

Національної наукової медичної бібліотеки України,
e-mail: kirishevaolena@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4932-3604>

Медичні бібліотеки України: взаємодія під час війни

Зважаючи на основну місію — надання своєчасної та життєво необхідної інформації для порятунку життя й охорони здоров'я народу України, особливо під час воєнного стану, працівники вітчизняної мережі медичних бібліотек постійно підтримують колег, піклуються про читачів, обмінюються досвідом, донатять на Збройні сили України, активно займаються волонтерством, шукають нові формати роботи для забезпечення інформаційних потреб користувачів.

Національна наукова медична бібліотека України (ННМБУ) як головна медична книгозбірня й методичний центр мережі медичних бібліотек країни щороку проводить міжнародні

науково-практичні конференції, учасники яких обговорюють найактуальніші питання. У 2022 р., через введення воєнного стану в Україні, форум не відбувся. 15—16 листопада 2023 р. у змішаному форматі було проведено XXI Міжнародну науково-практичну конференцію "Трансформація діяльності медичних бібліотек в реаліях сьогодення", що зібрала майже 100 учасників з усіх куточків України, партнерів з Латвії, Польщі, Великої Британії. Коло порушених питань було доволі широким. Учасники обговорювали новітні технології та онлайн-сервіси в бібліотечно-інформаційному забезпеченні медичної науки, освіти та практичної охорони здоров'я; діяльність